

Müasir Azərbaycanın otuz ildən ar-
tıq müddətde dövlət quruculuğu,
iqtisadi dirçeliş, ictimai-siyasi və
sosial həyatda tərəqqi dövrünü əhatə edən
bütöv bir epoxası Ümummilli Lider Heydər
Əliyevin adı ilə six bağlıdır. Xalqın qurur və if-
tixar mənbəyi olan dünyaşöhrəti siyasetçi və
dövlət xadimi Heydər Əliyev yorulmaz fəaliyyəti,
qətiyyəti, siyasi bacarığı, Azərbaycana
böyük sevgisi ile ölkənin uğurlu gələcəyinin
teməlini qoydu. Beynəlxalq məqyasda etibarlı
tərəfdəş, demokratik ölkə kimi tanınan müs-
teqil Azərbaycanın keçidiyi uğurlu inkişaf yolu
Ulu Öndər Heydər Əliyevin uğurlu siyasetinin
məntiqi nəticəsidir. Azərbaycanın müs-
teqil dövlət kimi təbii sərvətlərinə sahib çıx-
ması, milli mənafeyini, iqtisadi və strateji ma-
raqlarını müdafiə etmek üçün malik olma-
sı, məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin
müdrik siyasetindən qaynaqlanır. Bütün hə-
yatını Azərbaycanın və xalqın taleyi ilə bağla-
yan Ulu Öndər Heydər Əliyev müs-
teqil dövlətimizin tarixini yaradıb. Azərbaycanı, Azə-
rbaycan xalqını böyük bələdan, dehşətli fəla-
kətdən Ulu Öndər Heydər Əliyev fenomeni,
cəsarəti və müdrilikli qoruyub-saxlayıb. Ulu
Öndər Heydər Əliyevin fəaliyyəti, iradəsi və
xalqa arxalanması, xalqın da öz Müdrik Lide-
rinə güvenməsi və geniş xalq məhəbbəti
vəhdətdə birləşdiyindən, Azərbaycan dövlət-
ciliyi məhvolma təhlükəsindən xilas oldu.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bili-
dirdiyi kimi, "Ölkə 1991-93-cü illərdə demək
olar ki, total böhran yaşayırdı. İqtisadi, siyasi,
hərbi böhran Azərbaycanı çox ağır vəziyyətə
salmışdı və daxili çəkişmələr, özbaşınlıq,
anarxiya və xaos demək olar ki, Azərbayca-
nın geləcəyini də şübhə altına qoyurdu.
1993-cü ildə xalqın tələbi ilə Heydər Əliyevin
siyasi hakimiyətə qayıtından sonra və-
ziyyət sabitleşməye başladı, bütün xoşagel-
məz halların qarşısı alındı və Azərbaycan
uğurlu inkişaf yoluna qədəm qoydu".

Əlbətə ki, bu gün müs-
teqil dövlətimizin
uğurlarından qürurla söz açarken, bu nailiyyət-
lərin təməlinin qoyulduğu zaman - Azə-
rbaycan tarixinin silinməz salnaməsi olduğunu
qeyd etməliyik. Tarixin silinməz zamanına
çevrilən həmin məqamlar müs-
teqil dövlətimizi təhlükələrdən xilas etdi və bugünkü dünyada
nüfuz qazanmış müs-
teqil Azərbaycanın
adını zirvələrə yüksəldi. Xalqımızı nicata
aparan yol - 1993-cü ilin 9 iyun tarixində baş-
lanmışdır. Həmin tarixdən 31 illik bir zaman
ötür. Həmin gün Ulu Öndər Heydər Əliyev
Azərbaycanın milli dövlətçilik ənənələrinin
bərpə edilməsi və milli dövlətçiliyin möhkəm-
ləndirilməsi istiqamətində çox mühüm bir ad-
dım atmışdır.

VƏTƏNİN XİLASI VƏ XALQIN QURTULUŞU

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Sədrliyi ilə
1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Ali Məclisi-
sinin iclasında Muxtar Respublikanın adın-
dan "soviet sosialist" sözlərinin götürülməsi,
Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli,
aypara və səkkizgusalı ulduz nişanlı bayraqının
dövlət bayraqı kimi qəbul edilməsi və bu
barede Azərbaycan Parlamenti qarşısında
qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında məsələ
qaldırılması haqqında tarixi qərarlar qəbul
edildi. Naxçıvana həyata keçirilən demokratik
tədbirlər bütün Azərbaycana nümunə ol-
du. 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan SSR
Ali Sovetinin sessiyası demokratik qüvvələrin
tələbi ilə bir sira tarixi qərarlar qəbul edildi.
Dövlətin adı dəyişdirilərək "Azərbaycan
Respublikası" adlandırıldı, Azərbaycan Xalq
Cümhuriyyətinin bayraqı dövlət bayraqı kimi
təsdiq olundu. 1991-ci il avqustun 26-dan
Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində
Azərbaycan KP-nin fəaliyyəti dayandırıldı və
onun bütün strukturları ləğv edildi.

Ali Sovetin xalqın tələbi ilə çağırılmış növbədənənar sessiyası 1991-ci il avqustun 30-da Azərbaycan Respublikasının dövlət müs-
teqilliyyini bərpə etmek haqqında Beyannamə
qəbul etdi. Nəhayət, 1991-ci il oktyabrın 18-də Ali Sovetin Sessiyasında tarixi sənəd qə-
bul edildi. Amma Azərbaycan müs-
teqilliyyəti ilə etmiş olsa da, ölkədə hökm süren ictimai-
siyasi proseslər ölkəni məhv olmaq təhlükəsi
ilə üz-üzə qoymuşdu. O dövrə siyasi haki-

Azərbaycanı Qurtuluşa aparan tarixi gün



miyətdə olanların səriştəsizliyi üzündə və-
təndaş mühərribəsinə rəvac verildi, milli döv-
lətçiliyimiz ikinci dəfə məhv olmağın bir ad-
dimmətgəcəkən getirildi. Belə bir zamanda, xalq
milli dövlətçiliyi qorumaq və vətəndaş mühərribəsinin
ağır fəsadlarından qurtulmaq üçün
Ümummilli Lider Heydər Əliyevi Naxçıvan-
dan Bakıya dəvət etdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev
1993-cü il iyunun 9-da Naxçıvandan Bakıya
gəldi. Ulu Öndərin bu qayıdışı Vətənin
xilası və xalqın qurtuluşu idi.

1993-cü il iyunun 15-də Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədrini
seçildi. Bu gün tariximizə Milli Qurtuluş Günü
kimi daxil oldu. Milli Məclisin 1993-cü il iyunun
15-də keçirilən iclasındaki çıxışında Ulu
Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətçiliyinin
geləcək inkişaf strategiyasını elan etdi
və sonrakı illərdə onu həyata keçirdi. Ümum-
milli Lider Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun
15-də Azərbaycanın siyasi hakimiyətinə
gelməsyədi, indi nə Azərbaycandan, nə də
ölkəmizdəki bugünkü əmin-amanlıqdan və
inkişafdan danışmaq olmazdı. Sonrakı hadisələrin
gedişində ölkədə nisbətən sabitlik yar-
andı və oktyabrın 3-də Ulu Öndər Heydər
Əliyev xalqımızın böyük əksəriyyəti tərəfin-
dən ölkə Prezidenti seçildi.

"AZƏRBAYCAN XALQI AZADLIĞINI ƏLDƏ ETMİŞ XALQ KİMİ YAŞAYACAQ, ÖZ MÜSTƏQİL DÖVLƏTİNI QORUYACAQ"

1993-cü ildə ikinci dəfə hakimiyətə qayı-
dişi ilə Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın
müs-
teqilliyyini əbədi və dönməz etdi.
1993-cü ilin iyununda xalqın təkidli tələbi ilə
hakimiyətə gələn Ulu Öndər Heydər Əliyev
Özü ilə bərabər Azərbaycana siyasi müdrilik
getirdi. "Əgər respublikada ictimai-siyasi
sabitlik olmasa, sağlam ictimai-siyasi mühit
olmasa, heç bir sosial-iqtisadi programdan,
yaxud problemlərin həll edilməsindən səhəb
gede bilməz", - deyirdi Heydər Əliyev. Məhz
Ümummilli Liderin zəngin siyasi təcrübəsi və
yüksek idarəçilik bacarığı vətənə olan tükən-
məz sevgisi Azərbaycanın dövlət müs-
teqilliyyini tehlükədən qurtardı. Ulu Öndər ölkədə
xaos və anarxiyanı, cəmiyyətdə hökm süren
iqtisadi-siyasi və mənəvi-psixoloji gərginliyi
aradan qaldırdı. Müs-
teqil Azərbaycan Res-
publikası möhkəm əsaslar üzərində yeni inki-
şaf xəttini tutdu. Ümummilli Lider Heydər Əliyev
"Müs-
teqilliyyin qorunması onu əldə et-
məkdən qat-qat çətinidir" məntiqi ilə nəhəng
dövlət quruculuğu işlərinə başladı. Müs-
teqilliyyin əvəzsiz nemət olduğunu və xalqın tarixi
taleyində çox önemli rol oynadığını böyük qü-
rur hissi ilə bəyan edən Ulu Öndər Heydər
Əliyev Azərbaycanın müs-
teqilliyyini əbədi və

dönməz etdi: "Azərbaycan xalqı azadlığını el-
də etmiş xalq kimi yaşayacaq, öz müs-
teqil dövlətini qoruyacaq, saxlayacaq və müs-
teqil Azərbaycan Respublikası əbədi yaşayacaq-
dır", - deyən Dahi Öndər Heydər Əliyevin
müellifi olduğu 1994-cü ilin 20 sentyabrında
nəhəng neft müqaviləsi - "Əsrin müqaviləsi"
imzalandı. "Əsrin Müqaviləsi"nin imzalanma-
sı milli iqtisadi inkişafın teməlini qoydu. Azə-
rbaycanın "Əsrin Müqaviləsi"ndən başlanan
yolu haqqında Ümummilli Lider Heydər Əliyev
belə deyib: "1994-cü ildən Azərbaycan
dövləti özünün yeni neft strategiyasını həyata
keçirir və bu strategiyasının da əsas mə-
nası, əsas prinsipleri Azərbaycanın zəngin
təbii sərvətlərindən, o cümlədən, neft və qaz
sərvətlərindən Azərbaycan xalqının rifahi na-
mine daha səmərəli istifadə etməkdən ibarətdir".

AZƏRBAYCANIN ƏLDƏ ETDİYİ TARİXİ GERÇƏKLİKLƏR

1993-cü ildən başlayaraq, dövlət müs-
teqilliyyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində
görülən işlər və atılan məqsədyönlü addımlar
Azərbaycanın bugünkü uğurları üçün əti-
barlı teməl oldu. Bir sözə, eger müs-
teqil Azərbaycanın suveren dövlət kimi mövcud
olması, tarixi zərurtdən irəli gələn hadisə
ididə, Azərbaycanın müs-
teqiliyyi əbədiliyi və
dönməzliyi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin
adi və fəaliyyəti ilə bağlı olan müasir tariximi-
zin danılmaz faktıdır. Böyük Qayıdışın möh-
təşəm nəticələri təkcə Azərbaycanın dövlət
müs-
teqilliyyinin əbədiləşdirilməsi, ölkəmizin
parçalanmasının qarşısının alınması və və-
təndaş mühərribəsinin dayandırılması ilə ifa-
də edilmir. Bu gün Azərbaycan regionun, Avropanın
və ümumilikdə, dünya ölkəlerinin
enerji təhlükəsizliyinin temin edilməsində xüs-
suslu əhəmiyyət kəsb edən bir ölkəyə əvərlilə-
mişdir. Beynəlxalq təşkilatlar regiondakı büt-
tün layihələrdə Bakının mövqeyini nəzərə
alırlar. Ölkəmiz sosial-iqtisadi inkişafın tem-
pinə görə dünya dövlətləri arasında liderlər
sirasındadır. Ümummilli Lider Heydər Əliyev
1993-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə yei-
nidən qayıdış ilə ölkənin ictimai-siyasi, so-
cial-iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq
elaqələr məkanında nəzəreçarpan dön-
üşən yarandı. Elmi əsaslarla, beynəlxalq norma
və prinsiplərə uyğun müs-
teqil siyasi inki-
şaf dövlətimizin möhkəmləndirilməsində, si-
vil dünyaya sıx integrasiya prosesinə qoşul-
masında və xalqımızın strateji mənafələrini
təmin edən modern cəmiyyətin qurulmasında
həllədici rol oynadı. Bu gün Azərbaycanda
müs-
teqil dövlətçilik ənənələri formalasdır-
mışdır və şübhəsiz ki, bu mühüm nailiyyətin
əldə edilməsində Ümummilli Lider Heydər
Əliyevin fədakar xidmətlərinin müstəsna
əhəmiyyəti vardır. Azərbaycan Prezidenti İl-

ham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin
siyasi xəttinə sadıq qalaraq, müstəqil ölkəmə-
zi inamlı gələcəyə doğru aparır. Azərbayca-
nın uğurlu inkişafı təmin edilib və qarşıda du-
ran bütün əsas vəzifələr uğurla icra edilib.
Bunun təməlində düşünləmiş siyaset, həya-
ta keçirilən islahatlar və dövlət proqramları
dayanır. Öten dövrde uğurlu inkişaf tarixini
yaşayan Azərbaycanda həyata keçirilən
kompleks islahatlar, geniş quruculuq işləri və
yaradılan güclü iqtisadiyyat. Azərbaycanın
əsas inkişaf göstəriciləridir. Öten dövr aydın
şəkildə göstərdi ki, İlham Əliyev Prezidentliyi
dövründə ölkənin həyatının bütün sahələrin-
də verdiyi vələrən hamısını yerinə yetirmiş
və sosial problemləri həll etmişdir.

ATA VƏSİYYƏTİNİ YERİNƏ YETİRƏN PREZİDENT

Son illər ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin art-
ması milli ordumuzun möhkəmlənməsinə də
geniş imkan yaradıb. Dövlət büdcəsindən
hərbi sahəye ayrılan xərclər dəfələrlə artırı-
ması ordumuzun bütün istiqamətlər üzrə pot-
ensialının yüksək səviyyəyə çatdırılmasına
yol açıb. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən bö-
yük arzusu Qarabağın düşmən tapdağından
azad edilməsi, ərazi bütövlüyüümüzün bərpası
idi. Ulu Öndər Heydər Əliyev belə deyirdi:
"Qarabağ məsələsini həll edəcəyik. Zaman
lazımdır, vaxt lazımdır. Azərbaycan torpaqları
heç vaxt onun əlinənd gedə bilməz. Bizim
işğal olunmuş torpaqlarımız mütləq qaytarıla-
caqdır. Nəyin bahasına olur-olsun". Bütin
ömrünü doğma Vətənə və xalqına həsr
edən Ulu Öndər "Şuşasız Qarabağ, Qara-
bağsız Azərbaycan yoxdur", - deyirdi. Azə-
rbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrimizin
Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev at-
a vəsiyyətini yerinə yetirdi. 30 illik işğala hərbi-
siyasi yolla son qoyuldu. Ali Baş Komandan,
Prezident İlham Əliyev rəhbərliyi ilə Silahlı
Qüvvələrimizin modernləşdirilməsi, müasir-
leşdirilməsi, eləcə də, maddi-texniki bazasının
ən müasir standartlar səviyyəsine çatdırı-
ması sahəsində kifayət qədər əhəmiyyətli
işlər reallaşdırılıb. Məhz bunun nəticəsidir ki,
Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda ən
güclü ordu malik ölkə statusunu daşıyır. Bu
gün Azərbaycanda istehsal olunan bir çox
hərbi məhsullar ordumuzun potensialının
gücləndirilməsində əsas amillerdən biridir.
Prezident İlham Əliyev həyata keçirdiyi
güclü dövlət, güclü ordu strategiyası torpaqlar-
ımızın işğaldan azad olmasına ilə nəticələndi.
Tarixi qələbənin qazanılmasında Ali Baş
Komandan, Müzəffər Azərbaycan Ordusudur.
44 gün davam edən Vətən mühərribəsində
qəhrəmanlıq göstərən vətən oğulların şücaəti,
məcadiləsi milyonlarla insanlara qəlebə
sevincini yaşıtdı. Prezident İlham Əliyevin
özünün də dəyidi kimi, O, ata vəsiyyətini,
Ümummillil Lider Heydər Əliyevin ən böyük
arzusunu - Qarabağın mənfur düşmənlərdən,
işğalçı ermənilərdən azad olunmasını ger-
çəkləndirdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev
xalqa məlum tarixi müraciətində Şuşanın
işğaldən azad edilməsinin tarixi əhəmiyyətində
danışarken "Mən bu gün Ulu Öndər
Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdim,
Onun ruhu qarşısında baş əydim. Üreyimdə
dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini
yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük
Qələbədir! Bu gün şəhidlərimiz, Ulu Öndərin
ruhu şaddır! Gözün aydın olsun Azərbay-
can! Gözün aydın olsun dünya azərbay-
canlıları!" - deyə bildirmişdi.

Bəli, Ulu Öndər Heydər Əliyevin böyüklüyü
Onun sözü ilə əməlinin birliyində idi. Ulu
Öndər hər zaman çalışırkı ki, insanların istek-
lərini, arzularını reallaşdırırsın.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çı-
xişlarının birində vurguladığı kimi, "Heydər
Əliyev böyük azərbaycanlıdır, bö